

วิชาการพัฒนาหลักสูตร

Curriculum Development

ผู้สอน

อาจารย์ ดร.พัชรภรณ์ พิลาสมบัติ

อาจารย์กลุ่มวิชาชีพอครุ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทที่ 1

ทฤษฎีและรูปแบบวิชาการพัฒนาหลักสูตร

สร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่

หรือ

การปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่เดิมให้ดีขึ้น

หลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร (Conception of Curriculum)

ตามรากศัพท์มาจากภาษาลาตินว่า currere หมายถึง Running course หรือเส้นทางที่ใช้ในการวิ่ง

ต่อมาเมื่อใช้กับการศึกษา จึงหมายถึง running sequence of courses or learning experience เปรียบหลักสูตรเหมือนสนามหรือลู่วิ่งให้ผู้เรียนฝึกความยากของวิชาหรือประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

ตามอักษรย่อ SOPEA

1. Curriculum as Subject and Subject Matter

หลักสูตร คือ รายวิชาหรือเนื้อหาที่เรียน

2. Curriculum as Objectives

หลักสูตร คือ จุดมุ่งหมายที่ผู้เรียนพึงบรรลุ

3. Curriculum as Plan

หลักสูตร คือ แผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้หรือประสบการณ์
ที่คาดหวังแก่ผู้เรียน

4. Curriculum as Learners Experiences

หลักสูตร คือ ประสบการณ์ทั้งปวงของผู้เรียนที่จัดโดยโรงเรียน

5. Curriculum as Educational Activities

หลักสูตร คือ กิจกรรมทางการศึกษาที่จัดให้กับผู้เรียน

ความหมายของหลักสูตร ตามอักษรย่อ SOPEA

1. Curriculum as Subject and Subject Matter

หลักสูตร คือ รายวิชาหรือเนื้อหาที่เรียน

หลักสูตรเป็นรายวิชาหรือเนื้อหาที่เตรียมให้ผู้เรียนในระดับการศึกษาต่างๆ นักการศึกษาที่ให้ความหมายหลักสูตรในลักษณะนี้ คือ

Boobbitt (1918) “หลักสูตร หมายถึง รายการที่สร้างประสบการณ์ ในทุกอย่างที่เด็กและเยาวชนจะต้องทำและจะต้องประสบ ทำให้เกิดการ พัฒนาความสามารถเพื่อจะทำสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้นและเหมาะสมสำหรับดำรง ชีวิตในวัยผู้ใหญ่

Good (1973) “หลักสูตร คือ กลุ่มรายวิชาที่จัดไว้อย่างมีระบบหรือ ลำดับวิชาที่บังคับ สำหรับการจบการศึกษาหรือเพื่อรับประกาศนียบัตรใน วิชาหลักๆ”

Curriculum as Objectives

หลักสูตร คือ จุดมุ่งหมายที่ผู้เรียนพึงบรรลุ

หลักสูตรในความหมายนี้ หมายถึง สิ่งที่ผู้เรียนต้องเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้บรรลุจุดหมายและจุดประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ นักการศึกษาที่ให้ความหมายนี้ ได้แก่

Lavatelli and others (1972, p.1-2) “หลักสูตรเป็นชุดของการเรียนและประสบการณ์สำหรับเด็ก ซึ่งโรงเรียนวางแผนไว้เพื่อให้เด็กบรรลุถึงจุดหมายของการศึกษา”

Johnson ((1970, p.25) “หลักสูตรเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้หรือสามารถทำได้ หลักสูตรคือ ผลที่ออกมาไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้น เป็นความคาดหวังหรือความตั้งใจ”

Curriculum as Plan

หลักสูตร คือ แผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้หรือ
ประสบการณ์ที่คาดหวังแก่ผู้เรียน

หลักสูตรในความหมายนี้ เน้นการแสดงเกี่ยวกับจุดหมายหรือวัตถุประสงค์
การออกแบบหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผล เพื่อเป็น
แนวทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติ โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและ
พฤติกรรมตามที่กำหนดในหลักสูตร นักการศึกษาที่ให้ความหมายนี้คือ

Saylor & Alexander (1974, p. 6) “หลักสูตรเป็นแผนสำหรับจัดโอกาส
การเรียนรู้ให้แก่บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพื่อบรรลุเป้าหมายหรือจุดหมายที่
วางไว้ โดยมีโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ

Taba (1962, p. 10-11) หลักสูตร คือ แผนการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย
จุดประสงค์และจุดหมายเฉพาะการเลือกและการจัดเนื้อหา วิธีการจัดการเรียน
การสอนและการประเมินผล

Curriculum as Learners Experiences

หลักสูตร คือ ประสบการณ์ทั้งปวงของผู้เรียนที่จัดโดยโรงเรียน

มุมมองของหลักสูตรในความหมายนี้ คือ เน้นความสำคัญที่ประสบการณ์
ที่จัดให้ผู้เรียน โดยโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ

wheeler (1974, p. 11) “หลักสูตรเป็นประสบการณ์ที่นักเรียน
ได้รับทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้เด็กนักเรียนมีการพัฒนา
ด้านร่างกาย สติปัญญา และจิตใจ

Curriculum as Educational Activities

หลักสูตร คือ กิจกรรมทางการศึกษาที่จัดให้กับผู้เรียน

หลักสูตรในความหมายนี้ เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ประสบการณ์ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามที่กำหนดไว้

Trump and Miller “หลักสูตร คือ กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาต่างๆ ที่เตรียมการไว้และจัดให้แก่ นักเรียนโดยโรงเรียนหรือระบบโรงเรียน

ความหมายของหลักสูตร ตามทัศนะนักการศึกษาไทย

- ดร.ธำรง บัวศรี “หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ต่างๆ อย่างที่โรงเรียนจัดให้แก่เด็ก”
- ดร.เอกวิทย์ ณ ถลาง “หลักสูตร หมายถึง ประมวลประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดให้กับเด็ก ได้เรียนเนื้อหาวิชา ทักษะ ทักษะ แบบพฤติกรรม กิจกรรม สิ่งแวดล้อมต่างๆ ฯลฯ เมื่อประมวลกันเข้าแล้วก็จะประสบการณ์ที่ผ่านเข้าไปในการรับรู้ของเด็กๆ”

สรุปความหมายของหลักสูตร

- หลักสูตร คือ เอกสารที่กำหนดโครงการศึกษาของผู้เรียน
- หลักสูตร คือ รายวิชาทั้งหมดที่โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาจัดให้เรียน
- หลักสูตร คือ ประสบการณ์ทุกอย่างที่นักเรียนหรือนักศึกษาพึงได้รับ ภายใต้การแนะแนวของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา
- หลักสูตร คือ ประสบการณ์ทุกอย่างที่นักเรียนหรือนักศึกษาพึงได้รับ โดยไม่จำกัดว่าเมื่อไร และอย่างไร

ความสำคัญของหลักสูตร

- เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา
- เป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ
- เป็นเครื่องมือในการทำงานอนาคตของประเทศชาติ
- เป็นเครื่องมือบ่งชี้ถึงความเจริญของประเทศ
- เป็นตัวกำหนดลักษณะของสังคมว่าจะไปในรูปแบบไหน
- เป็นเครื่องมือในการพัฒนาในการพัฒนาเศรษฐกิจ
- เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน
- เป็นหลักเกณฑ์มาตรฐานของการศึกษา

จำแนกแนวคิดของนักการศึกษา

แบ่งเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 : หลักสูตร หมายถึง แผน ประสบการณ์การเรียนรู้ มองหลักสูตรในลักษณะที่เป็นเอกสารหรือโครงการศึกษาที่สถาบันการศึกษาได้จัดวางแผนไว้เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามแผน หรือโครงการที่กำหนดไว้ ซึ่งรวมถึงรายวิชา เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผล

กลุ่มที่ 2 : หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ที่สถาบันการศึกษาจัดให้ ซึ่งรวมถึงแผนประสบการณ์การนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรประกอบด้วยเป้าหมาย และจุดมุ่งหมายเฉพาะ ซึ่งบ่งถึงการเลือก การจัดเนื้อหาและแสดงถึงการเรียนการสอน รวมทั้งการประเมินผลด้วย

สรุป

หลักสูตร คือ ประมวลประสบการณ์ทุกชนิดที่ครูสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุขและเจริญงอกงาม

องค์ประกอบของหลักสูตร

- จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- เนื้อหาสาระ
- แนวทางการจัดการเรียนการสอน
- การประเมินผลการเรียนรู้

ระดับของหลักสูตร

- **หลักสูตรระดับชาติ**

หลักสูตรที่เขียนไว้กว้างๆ และบรรจุเนื้อหาสาระที่จำเป็นสำหรับทุกคนในประเทศ ต้องเรียนรู้เหมือนกัน

- **หลักสูตรระดับท้องถิ่น**

หลักสูตรที่จัดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนนั้นๆ

- **หลักสูตรระดับสถานศึกษา**

หลักสูตรที่จัดขึ้นเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

- **หลักสูตรระดับชั้นเรียน**

หลักสูตรที่จัดขึ้นเพื่อผู้สอนนำไปใช้กับผู้เรียนจริง

บทบาทสำคัญของหลักสูตร

ทุกระดับของการศึกษา

หลักสูตร ระบุสิ่งที่คาดหวังให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน และแนวทาง
จัดให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์

หลักสูตร เปรียบเสมือนพิมพ์เขียวในการสร้างบ้าน ส่วนการสอน
เป็นกระบวนการหรือวิธีการ

หลักสูตร ระบุสิ่งที่จะสอนในโรงเรียน ระบุสิ่งที่ผู้เรียนควรจะเรียนรู้

การกำหนดประเภทของหลักสูตรขึ้นอยู่กับ การตอบสนองผลสัมฤทธิ์ทางการจัดการเรียนการสอน และสถานการณ์ต่างๆ ที่เหมาะสม การจะเลือกใช้หลักสูตรประเภทใด ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ จุดหมายปลายทางของการจัดการศึกษาแต่ละประเภทและระดับการศึกษาเป็นสำคัญ แบ่งได้ดังนี้

1. หลักสูตรที่ยึดเอาสาขาวิชาและเนื้อหาวิชาเป็นหลัก
2. หลักสูตรที่ยึดเอาผู้เรียนเป็นหลัก
3. หลักสูตรที่ยึดเอากระบวนการทางทักษะเป็นหลัก

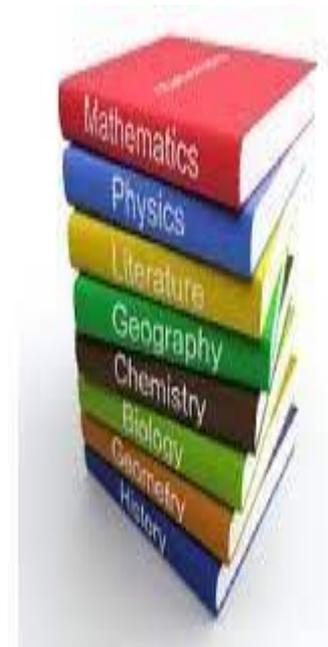
หลักสูตรประเภทที่ยึดเอาสาขาวิชาและเนื้อหาวิชาเป็นหลัก

จะแบ่งแยกรายวิชาออกเป็นส่วนๆ เพื่อให้เห็นรายวิชาและเนื้อหาสาระ เฉพาะอย่างเป็นหลักสูตรที่ผู้เรียน ได้รับความรู้เพียงอย่างเดียว และความรู้ นั้นเกิดจากการ**ท่องจำเป็นสำคัญ** ผู้เรียนจะนำไปวิเคราะห์หรือนำไปใช้ ประโยชน์ได้น้อยเพราะ ไม่มีเวลาฝึกฝนทางด้านอื่นๆ นอกจากการท่องจำ หลักสูตรประเภทนี้ใช้มาเป็นเวลานาน

หลักสูตรประเภทที่ยึดเอาสาขาวิชาและเนื้อหาวิชาเป็นหลัก

- หลักสูตรสหพันธ์หรือหลักสูตรสัมพันธ์วิชา เป็นหลักสูตรที่พัฒนาจากหลักสูตรแยกรายวิชา ด้วยการรวมเอาส่วนที่เหมือนกันทั้งในด้าน ลักษณะของวิชา คุณค่าและความสำคัญของ วิชาและในส่วนที่มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้อ มาไว้ด้วยกัน

หลักสูตรประเภทที่ยึดเอาสาขาวิชาและเนื้อหาวิชาเป็นหลัก

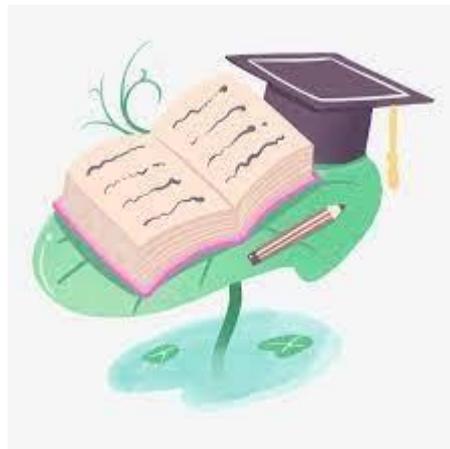
- หลักสูตรหลอมรวมวิชา

เป็นหลักสูตรที่นำเอาวิชาที่มีความใกล้เคียงกันมาหลอมรวมกัน แล้วจัดขึ้นเป็นรายวิชาใหม่ เช่น วิชาสัตวศาสตร์กับวิชาพืชศาสตร์ หลอมรวมกันแล้วเป็นวิชาชีววิทยา หลักสูตรการหลอมรวมวิชาจะมีความคล่องตัวและความยืดหยุ่น ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้พื้นฐานความรู้ต่างๆ ที่เหมาะสมและตามความต้องการของผู้เรียน

หลักสูตรประเภทที่ยึดเอาสาขาวิชาและเนื้อหาวิชาเป็นหลัก

- หลักสูตรแกนวิชา

เป็นหลักสูตรที่จัดขึ้นเพื่อการรวบรวมเนื้อหาความรู้และประสบการณ์ให้มีความสัมพันธ์และผสมผสานกัน แต่มีวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นวิชาหลักหรือวิชาแกน วิชาหลักนั้นเป็นวิชาที่ผู้เรียนมีความจำเป็นที่จะต้องรู้เพื่อการเรียนรู้พื้นฐานวิชาต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อชีวิตของตนเอง

หลักสูตรที่ยึดผู้เรียนเป็นหลัก

- หลักสูตรที่ใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

เป็นหลักสูตรที่ว่าด้วยหลักการที่ว่า มนุษย์ทุกคนจะมีความแตกต่างกัน
ดังนั้นในการจัดทำหลักสูตร จึงกำหนดให้คำนึงถึงความต้องการและ
ความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ ในหนึ่งวิชาอาจจะมีหลักสูตรที่
แตกต่างกันออกไปทั้งในด้านเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้ คือ หลักสูตร
จะมีการจัดเนื้อหา การจัดกิจกรรม หรือสื่อการเรียนรู้หลายชนิด รวมทั้ง
ครูผู้สอน

หลักสูตรที่ยึดผู้เรียนเป็นหลัก

- หลักสูตรประสบการณ์

ใช้กันมากในการจัดหลักสูตรระดับประถมศึกษา หลักสูตรประเภทนี้อยู่บนพื้นฐานที่ประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับมา ซึ่งเป็นบ่อเกิดของการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนได้ การจัดการหลักสูตรจึงเป็นการจัดเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน และให้ผู้เรียนรู้จักการแก้ปัญหา

หลักสูตรที่ยึดผู้เรียนเป็นหลัก

- หลักสูตรบูรณาการ

เป็นหลักสูตรที่นักพัฒนา ได้นำมาใช้ในหลักสูตรประถมศึกษา ด้วยการมุ่งหวังว่าประสบการณ์ที่จัดไว้ในหลักสูตร เป็นการทำให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ในการดำรงชีวิต การจัดประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่เห็นสมควรให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และสร้างเสริมประสบการณ์ให้มากยิ่งขึ้น

หลักสูตรที่ยึดเอากระบวนการทางทักษะเป็นหลัก

- มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะของกระบวนการเรียน ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาความรู้ของผู้เรียนอย่างมีระบบ เช่น การจัดหลักสูตรทักษะทางคณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์ ยึดการฝึกทักษะให้กับผู้เรียนด้วยการให้ผู้เรียนได้คิดค้นคว้าความรู้ และฝึกปฏิบัติจนเกิดเป็นทักษะ การกำหนดหลักการและความรู้ให้กับผู้เรียนจะเป็นเพียงการเสนอแนวทางเท่านั้น ส่วนผลการปฏิบัติและการฝึกฝนจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และค้นพบสิ่งใหม่ๆ เอง ดังนั้นหลักสูตรกระบวนการทางทักษะจึงเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนที่มีทักษะในการเรียนและสามารถควบคุมตนเองได้

รูปแบบของการพัฒนาหลักสูตร

- รูปแบบในการพัฒนาหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น เนื่องจาก รูปแบบหลักสูตร เปรียบเสมือนพิมพ์เขียว (Blue Print) ที่ใช้เป็น แนวทางดำเนินการพัฒนาหลักสูตร ถ้าเราได้พิมพ์เขียว ที่ชัดเจนมาก เท่าใด ก็จะเป็นข้อบ่งชี้ต่อการพัฒนาหลักสูตรได้สะดวกและรวดเร็ว ยิ่งขึ้น รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่สำคัญมีดังนี้

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของไทเลอร์

(Ralph W. Tyler)

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการสอนซึ่งก็คือ หลักการและเหตุผลในการพัฒนาหลักสูตร ว่าในการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ต้องตอบคำถามพื้นฐานที่สำคัญ 4 ประการ คือ (Tyler. 1949 : 3)

1. จุดมุ่งหมายทางการศึกษา *อะไรบ้างที่โรงเรียน ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้*
2. ประสิทธิภาพทางการศึกษา *อะไรบ้างที่โรงเรียน จะต้องจัดให้ เพื่อช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมาย*
3. จะจัดประสิทธิภาพทางการศึกษาอย่างไรจึงจะทำให้ *สอนมีประสิทธิภาพ*
4. ประเมินประสิทธิภาพของการจัดประสิทธิภาพการเรียนอย่างไรจึงจะทราบได้ว่า *ผู้เรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายทางการศึกษา*

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของทาบ (Taba)

1. วิเคราะห์ความต้องการ ใช้วิธีสำรวจสภาพปัญหา ความ ต้องการ และ ความจำเป็นของผู้เรียนและของสังคม
2. การกำหนดจุดมุ่งหมาย ด้วยข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความต้องการ
3. การคัดเลือกเนื้อหาสาระ เมื่อกำหนดจุดมุ่งหมายแล้วต้องเลือกเนื้อหา สาระ ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย และต้องคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียน ด้วย
4. การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ เนื้อหาสาระที่ รวบรวมต้องคำนึงถึง ความยากง่ายและความต่อเนื่อง รวมทั้งจัดให้เหมาะสมกับพัฒนาการและ ความ ต่อเนื่อง รวมทั้งจัดให้เหมาะสมกับพัฒนาการและสนใจของผู้เรียน

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของทาบา (Taba)

5. การจัดรวบรวมประสบการณ์การเรียนรู้ *การคัดเลือกประสบการณ์เรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาวิชา*
6. การจัดรวบรวมประสบการณ์การเรียนรู้ *การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ควรคำนึงถึงความต่อเนื่องของเนื้อหาสาระ*
7. กำหนดวิธีวัดและประเมินผล *การประเมินเพื่อตรวจสอบว่าประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ และกำหนดวิธีการประเมินรวมทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินด้วย*

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของเซอร์ เลอร์ อเล็กซานเดอร์และเลวิส
(J. Galen Saylor, William M. Alexander and Arthur J. Lewis)

- 1. เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และความครอบคลุม หลักสูตรต้องประกอบด้วย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และในแต่ละเป้าหมายควรบ่งบอก ถึง ความครอบคลุมของหลักสูตร วัตถุประสงค์ พัฒนาการส่วนบุคคล มนุษยสัมพันธ์ ทักษะการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง และความชำนาญเฉพาะด้าน ซึ่งกำหนด จากความเป็นโลกาภิวัตน์ ความต้องการของสังคมที่อยู่อาศัยกฎหมาย ข้อบังคับ เป็นต้น
- 2. การออกแบบหลักสูตร คือ การวางแผนเพื่อตัดสินใจ เกี่ยวกับการเลือก และจัดเนื้อหาสาระ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์ โดยคำนึงถึงปรัชญา ความต้องการของสังคมและผู้เรียนมา พิจารณาด้วย

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของเซย์เลอร์ อเล็กซานเดอร์และเลวิส
(J. Galen Saylor, William M. Alexander and Arthur J. Lewis)

3. **การนำหลักสูตรไปใช้** ครูต้องเป็นผู้วางแผน และวางแผนการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งการจัดทำสื่อ การเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ครู ตั้งเป้าหมายไว้

4. **การประเมินผลหลักสูตร** ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมกันตัดสินใจ เพื่อเลือกวิธีการประเมินผลที่สามารถประเมินได้ว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ได้ผลตาม ความมุ่งหมายการประเมินหลักสูตรจะเป็นข้อมูลสำคัญที่บอกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ว่าควรจะปรับปรุง หลักสูตรในจุดใด เพื่อประกอบการตัดสินใจในการวางแผนการใช้หลักสูตรในอนาคต

บทที่ 2

พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตรทางปรัชญาการศึกษา จิตวิทยา สังคม วัฒนธรรม
เทคโนโลยีและที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีหลักสูตร

ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการบริหารการศึกษา

การบริหารถือว่าเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่มีทฤษฎีการบริหารกำกับอยู่จำนวนมาก เพราะนักบริหารได้กำหนดทฤษฎีที่เป็นสิ่งที่ได้ค้นคว้าทดลองมา จนกระทั่งรวบรวมนำมาใช้ในการบริหารงาน ในบางครั้งนักการศึกษาคิดว่าการบริหารการศึกษา เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นด้วยการใช้ประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและนำประสบการณ์นั้นมาบริหารการศึกษา

ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้

จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของมนุษย์ นักจิตวิทยาได้คิดค้นขึ้นมาใช้กับการจัดการศึกษา จิตวิทยาการเรียนรู้เหล่านั้นได้ถูกทดลองทั้งกับสัตว์และมนุษย์ (เด็ก, ผู้ใหญ่) หลายรูปแบบจนกระทั่งเกิดความไม่แน่ใจว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องแน่นอนแล้ว นักจิตวิทยาจึงได้นำมาใช้กับการจัดการเรียนการสอนในแต่ละระดับการศึกษา

ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการวิจัยการศึกษา

การวิจัยเป็นเรื่องหนึ่งที่นักพัฒนาหลักสูตรต้องนำมาใช้เพื่อ
การจัดทำหลักสูตร ผลการวิจัยที่นำมาใช้ในการจัดทำหลักสูตร
จะมาจากฐานทฤษฎีการวิจัย 3 ประเภท

1. การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา
2. การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสังคมวิทยาและสังคมศาสตร์
3. การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเศรษฐกิจของสังคม

ความรู้พื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ในการออกแบบหลักสูตรจะต้องคำนึงถึงสภาพและปัญหาของสังคม ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นได้จากหลายปัจจัย แต่ที่สำคัญคือ เทคโนโลยี โดยที่การที่โลกได้ก้าวหน้าจากยุคเกษตรกรรม สู่อุตสาหกรรม หรือการเปลี่ยนสู่ยุคสารสนเทศก็ดี ล้วนเป็นผลจากความเจริญทางเทคโนโลยีทั้งสิ้น

ความรู้พื้นฐานด้านสังคม

- การศึกษาทำหน้าที่สำคัญ คืออนุรักษ์และถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมไปสู่คนรุ่นหลังและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของสังคมให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆโดยหน้าที่ดังกล่าวการศึกษาจะช่วยควบคุม การเปลี่ยนแปลงสังคมให้เป็นไปในทิศทางที่พึงปรารถนา

ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรจึงจำเป็นต้องคำนึงถึง ข้อมูลทางสังคม วัฒนธรรมที่เป็นปัจจุบันเสมอจึงจะทำให้หลักสูตรมีความสอดคล้องกับสภาพสังคม ปัจจุบัน สามารถแก้ปัญหาและสนองความต้องการสังคมได้

ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีหลักสูตร

ทฤษฎี

คืออะไร ?

เฮร์เบิร์ต ไฟเจล (Herbert Feigl)

ทฤษฎี คือ “การกำหนดข้อสันนิษฐานซึ่งได้รับมาจากวิธีการ
ของตรรกวิทยาคณิตศาสตร์ ทำให้เกิดกฎเกณฑ์ที่ได้มาจากการ
ทดลองและการทดลองมิใช่เกิดจากการเรียนรู้จากที่ใด”

โลแกน และโอลม สเตค (Logan and Olmstead)

“ทฤษฎี หมายถึง ข้อความหนึ่งข้อความใดที่กำหนดไว้
อย่างมีเหตุผล เชื่อถือได้ และได้มีการถกเถียงกันมาก่อน
ก่อนที่จะลงความเห็นว่าสมควรที่จะกำหนดเรียนว่า “ทฤษฎี”

เฟรด เคสลิงเกอร์ (Fred N. Keslinger)

“ทฤษฎี คือ การผสมผสานของความคิดรวบยอดที่แสดง
ให้เห็นถึงปรากฏการณ์ที่มีระบบ และเกิดความจริงจน
สามารถพิสูจน์ได้”

ทฤษฎีหลักสูตร

ทฤษฎีหลักสูตร เป็นแนวคิดใหม่ที่มีนักพัฒนาหลักสูตรได้นำมาใช้
ทฤษฎีหลักสูตรเป็นการผสมผสานทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ
ศึกษาเข้ามาไว้ด้วยกัน กำหนดขึ้นเพื่อการนำมาใช้ในการพัฒนา
หลักสูตร ทฤษฎีหลักสูตรจึงเป็นการพิจารณานำเอาพัฒนาการ
ของมนุษย์นำเข้ามาใช้ เป็นการจัดและแยกประเภทของเหตุการณ์
ต่างๆ และโยงความสัมพันธ์กับเหตุการณ์นั้น นำเอามาใช้และ
พิจารณาโครงสร้างและเนื้อหาวิชาที่เหมาะสม นำมาบรรจุไว้ใน
หลักสูตรด้วยการคำนึงถึงความสอดคล้อง ตามสภาพการณ์ต่างๆ
ทั้งในส่วนของผู้เรียนและในส่วนของสังคม การนำทฤษฎีหลักสูตร
ไปใช้จะประกอบด้วยการจัดประเภท การวางแผนการประเมินค่า
และการปฏิบัติ

มิติของการพัฒนาหลักสูตร

1. การวางแผนจัดทำหรือยกร่างหลักสูตร

(Curriculum Planning)

2. การใช้หลักสูตร

(Curriculum Implementation)

3. การประเมินหลักสูตร

(Curriculum Evaluation)

การวางแผนพัฒนาหลักสูตร

- วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
- กำหนดจุดมุ่งหมาย
- กำหนดเนื้อหาและประสบการณ์
- กำหนดการวัดและประเมินผล

การผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน

- การเตรียมบุคลากร
- การบริหารหลักสูตร
- การสอนตามหลักสูตร

การใช้หลักสูตร

การประเมินหลักสูตร

- เอกสารหลักสูตร
- การใช้หลักสูตร
- สัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร
- หลักสูตรทั้งระบบ

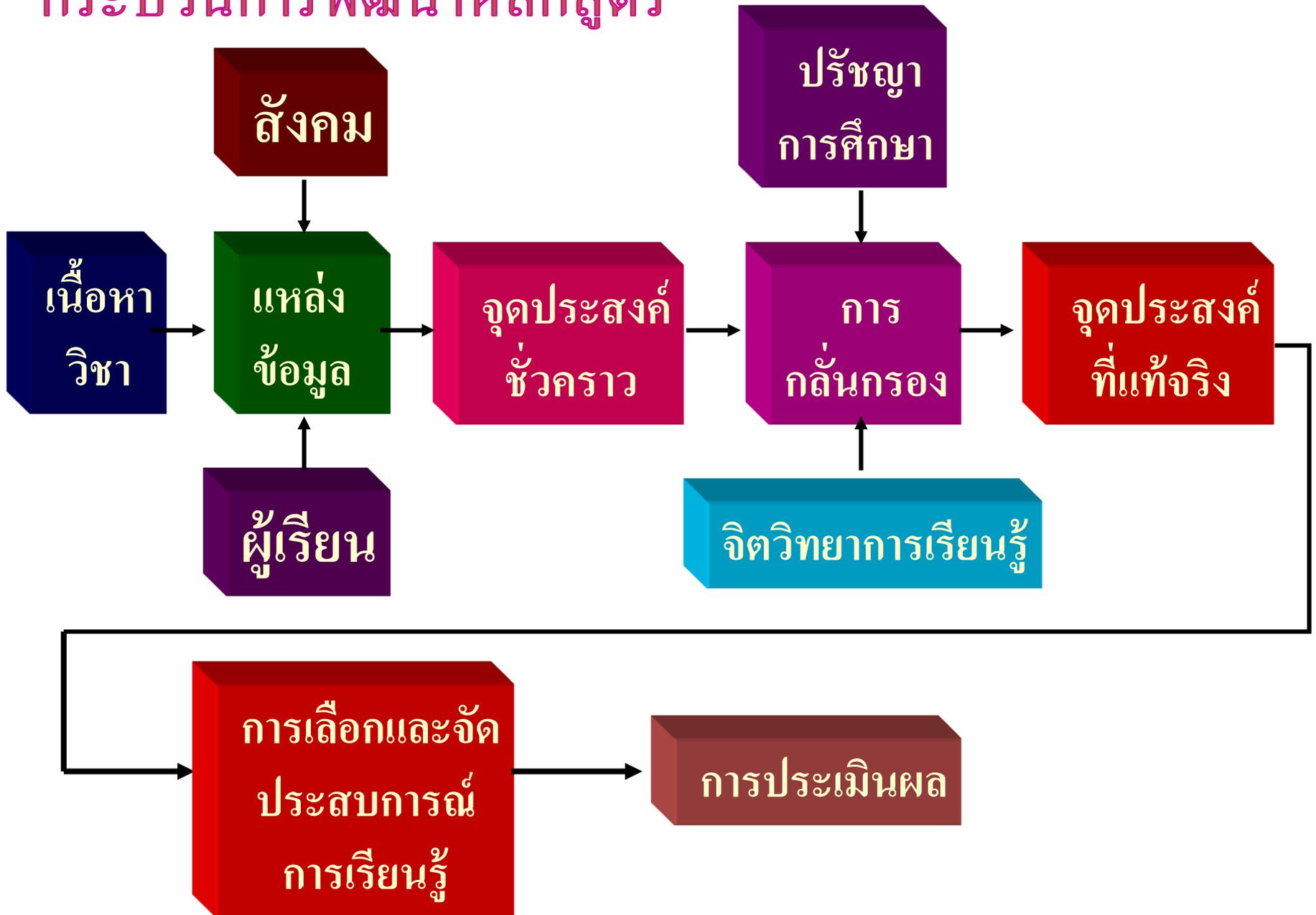
ระดับของหลักสูตร

↕ ระดับชาติ

↕ ระดับท้องถิ่น →

เขตพื้นที่การศึกษา
กลุ่มโรงเรียน
โรงเรียน
ห้องเรียน

กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

Q & A